

Лаптоп Apple: Пристапност

Како да го приспособите компјутерот за да го користите полесно и поудобно.

MacOS Catalina има голем број функции што можете да ги приспособите за да го користите компјутерот полесно. Функциите како зголемување на текстот, полесна контрола на глумчето и параметрите за говорни команди може да се најдат во панелот **Системски претпочитани вредности (System Preferences)**.

Што ќе ви треба

Пред да го почнеме овој дел, вашиот компјутер мора да го има најновиот оперативен софтвер, а тој е **macOS Catalina**. За повеќе информации за macOS, осврнете се на водичот *Лаптоп Apple: Безбедност и приватност (Security and privacy)*. Треба да проверите дали компјутерот е приклучен во штекерот, дали е вклучен и дали ја прикажува **Работната површина (Desktop)**. Исто така, треба да проверите дали сте ги поврзале правилно глумчето и тастатурата, и дали вашиот компјутер е поврзан на интернет преку домашната Wi-Fi мрежа.

Првите чекори

Голем број од параметрите за пристапност на вашиот компјутер се контролираат од **Системските претпочитани вредности (System Preferences)**.

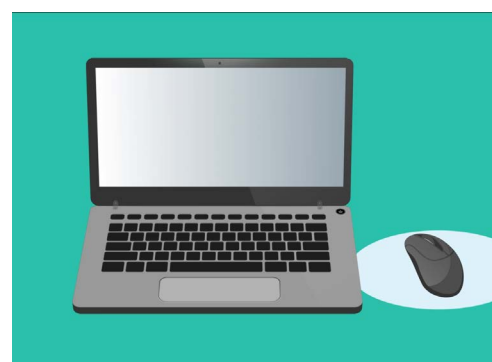
За да дојдете до **Системските претпочитани вредности (System Preferences)** на екранот:

- 1.** Кликнете на иконата **Apple** во горниот лев агол на екранот. Ќе се појави едно мени.
- 2.** Во менито кликнете на **Системски претпочитани вредности (System Preferences)**.
- 3.** Ќе се отвори панелот со **Системските претпочитани вредности (System Preferences)**.

Ќе видите неколку икони што ги претставуваат сите различни параметри на вашиот компјутер.

Ќе ја измениме големината на сиот текст на екранот, а за да го направиме тоа, треба да ја најдете иконата **Екрани (Displays)** (таа личи на малечок ТВ-екран), и да кликнете на неа.

Ќе се појави панелот на **Екрани (Displays)**.

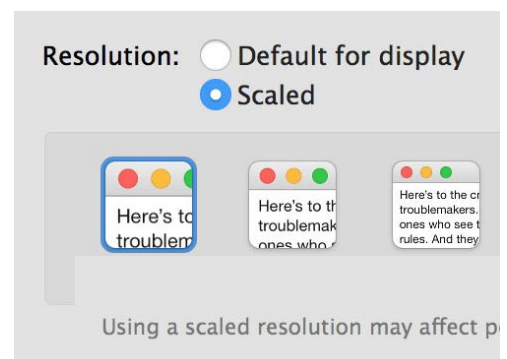
Повеќето параметри за пристапност на вашиот компјутер се наоѓаат во системските претпочитани вредности

Лаптоп Apple: Пристапност

Како да го направите текстот на екранот поголем

За да го направите текстот на компјутерот поголем и да го читате полесно:

1. Побарајте ја **Резолуцијата (Resolution)** и кликнете на копчето веднаш до **Скалирана (Scaled)**.
2. Копчето ќе стане сино и ќе се појави список со броеви.
3. Во моментот параметарот е нагласен со сива боја. Кликнете на помал број за да го направите текстот на екранот поголем.
4. Некои компјутери Apple покажуваат редица со малечки кутии во кои се покажуваат примери со различни големини на текст. **Стандардната (Default)** ќе биде нагласена со сина рамка. Кликнете на примерите што се наоѓаат лево од **Стандардната (Default)** за да изберете поголем текст.
5. Можно е да се појави едно скокачко поле за да ве предупреди дека некоја содржина можеби нема да ја собере на екранот. Тоа е во ред, бидејќи можете да го вратите параметарот на помала вредност ако не ви се допаѓа. Кликнете на **ОК** за да потврдите.
6. Екранот ќе стане црн, а кога сликата ќе се појави повторно, големината на текстот ќе биде изменета.
7. Ако не ви се допаѓа новата големина на текстот, најдете ја повторно **Резолуцијата (Resolution)** и кликнете на копчето што се наоѓа веднаш до **Стандардна за екранот (Default for display)**. Оригиналната големина на текстот ќе се врати повторно.

Вашиот компјутер ви дава опции за поставување на големината на текстот

Како сè што гледате на екранот да стане поголемо

Ако ја измените големината на текстот, тоа не значи дека ќе се измени големината на иконите, сликите или сè друго. За да измените сè на екранот, побарајте ја опцијата **Измени ја големината на апликациите и текстот на главниот екран (Change the size of apps and text on the main display)**.

1. Кликнете во полето подолу и ќе се појави список со проценти. Еден од нив е **Препорачаниот (Recommended)**, а тоа е стандардната големина за вашиот компјутер.
2. Кликнете на поголем процент за да направите сè поголемо. Екранот ќе се измени веднаш.

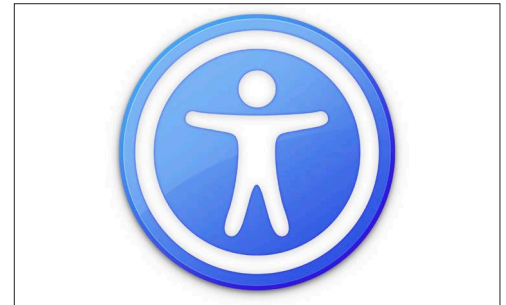
Лаптоп Apple: Пристапност

Како да го користите панелот на менито за пристапност (Accessibility menu panel)

За да го отворите менито **Пристапност (Accessibility)**, кликнете на копчето **Покажи сè (Show All)** во горниот лев агол. Тоа изгледа како четириаголник со три реда точки. Ги покажува сите главни параметри на компјутерот во панелот **Системски претпочитани вредности (System Preferences)**.

Најдете ја иконата **Пристапност (Accessibility)** и кликнете на неа. Таа личи на човек во син круг.

Менито **Пристапност (Accessibility)** содржи голем број опции, и би било добро да ги разгледате, за да видите дали можат да ви помогнат.

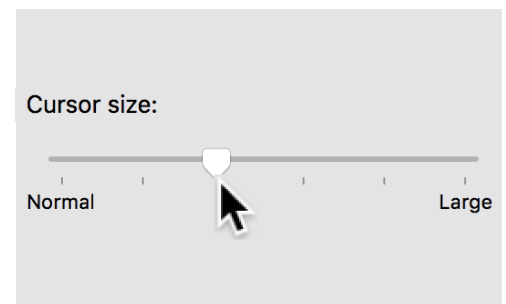
Иконата за Пристапност отвора опции да го поставите вашиот компјутер на начин на кој ќе го користите полесно

Како да го користите глувчето полесно

Покажувачот на глувчето, или курсор, е малата стрелка што ја гледате на екранот кога го користите глувчето. Понекогаш можеби ќе ви биде тешко да ја гледате стрелката заради нејзината големина и брзината на движење.

За да ја смените големината на курсорот:

1. Од менито **Пристапност (Accessibility)** најдете го **Екранот (Display)** во списокот на левата страна и кликнете на него.
2. На панелот што се појавува, кликнете на **Курсор**.
3. Ќе се појави панел со **Големина курсорот (Cursor size)** и лизгачка контрола. Со помош на глувчето лизгајте го копчето на лизгачката контрола за да го направите покажувачот поголем, а налево за да го направите помал. Големината на покажувачот ќе се измени веднаш.

Лизгачката контрола ви овозможува да можете да изберете поголем или помал курсор

За да измените колку брзо се движи глувчето:

1. Кликнете на копчето **Покажи сè (Show All)** што се наоѓа во горниот лев агол за да се вратите во **Системските претпочитани вредности (System Preferences)**.
2. Најдете ја иконата **Глувче** што личи на малечко бело компјутерско глувче и кликнете на неа.

Лаптоп Apple: Пристапност

3. На левата страна на панелот што ќе се отвори, ќе најдете опција наречена **Брзина на следење (Tracking speed)** со лизгачка контрола под неа.
4. Со помош на глумчето лизгајте го копчето на лизгачот налево за да го направите покажувачот на глумчето да се движи побавно, а надесно за да се движи побрзо.
5. За да ја тестирате новата брзина на курсорот, отпуштете го копчето на лизгачот и движете го глумчето во разни правци. Продолжете да го приспособувате копчето на лизгачот, сè додека не ја најдете брзината што ви одговара.
6. Кога ќе бидете задоволни, кликнете на копчето **Покажи сè (Show All)** за да се вратите во **Системските претпочитани вредности (System Preferences)**.

Како да ја користите Сири за да му давате на вашиот компјутер говорни команди

macOS има систем за говорна контрола наречен **Сири (Siri)**, достапен во ограничен број јазици. За да почнете, најдете ја иконата наречена **Сири** во панелот со **Системските претпочитани вредности (System Preferences)** и кликнете на неа. Ќе се појави панел со менито на **Сири** и од него можете да го изберете јазикот што го претпочитате од списокот со достапни опции.

За да ја активирате **Сири**, кликнете во полето што се наоѓа веднаш до **Активирајте ја опцијата Прашај ја Сири (Enable Ask Siri)** и ќе се појави знак за штиклирање.

Ќе се појави полето со информации, што ви кажува дека **Сири** споделува некои од вашите информации со Apple.

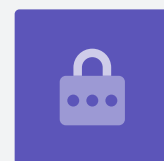
Ако не сте сигурни за ова, кликнете на **Откажи (Cancel)**. Можете да продолжите да го користите вашиот компјутер без Сири. Ако сакате да продолжите, кликнете на **Активирај (Enable)**.

Во горниот десен агол на работната површина ќе се појави малечка икона на Сири. За да ја запрашате нешто Сири, едноставно кликнете на оваа икона.

Сири ви овозможува да користите говорна контрола за да вршите бројни дејства на вашиот компјутер

Обично е безбедно да ја користите Сири без да се грижите дали некој друг би можел да ве слуша, бидејќи вашиот глас ќе се шифрира, така што никој друг нема да може да го разбере.

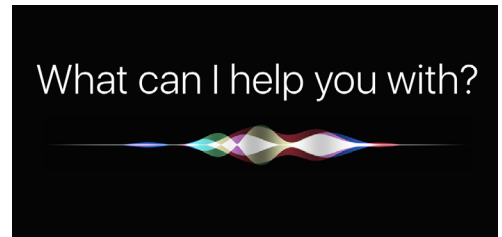

Лаптоп Apple: Пристапност

Како да ја тестираате Сири

За да ја користите **Сири**:

- 1.** Кликнете на иконата на **Сири**. Вашиот компјутер ќе испушти звук двапати и ќе се појави поле што покажува **Како можам да ви помогнам? (What can I help you with?)**.
- 2.** Една обоена линија трепка на екранот кога зборувате, за да ви покаже дека **Сири** ве слуша.
- 3.** **Сири** може да одговори на команди и на прашања. На пример, побарајте од **Сири** да изврши пребарување на интернет велејќи „**Пребарај на интернет слика од овчарски кучиња**“. Важно е да речете „**пребарај на интернет (search the web)**“, во спротивно таа ќе бара слики на компјутерот.
- 4.** **Сири** ќе отвори панел на кој ќе се покажува збир со слики. За да дознаете повеќе за некоја од сликите, кликнете двапати на неа за да ја отворите веб-страницата од која доаѓа.
- 5.** За да научите како да ѝ давате на **Сири** понапредни упатства, како на пример, да врши диктат или да ги менува параметрите на компјутерот, изговорете „**Што можеш да правиш?**“ (**What can you do?**)“
- 6.** **Сири** ќе прикаже панел со голем број предлози за команди што може да ги разбере.

Можете да побарате од компјутерот да врши пребарување на интернет, да праќа е-пошта, да наоѓа датотеки и друго.